

Posudek diplomové práce:

Problematika rozkrádání a s ním spojené patologické jevy v období přestavby (1986–1989) na stránkách Rudého práva, Bc. Jaroslav Bruna, Ústav politologie, FF UK, Praha 2016, 94 s.

Předložená práce se věnuje zajímavému tématu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví v období pozdního socialismu v Československu. Diplomant se pokusil analyzovat, jakým způsobem byla tato problematika prezentována v letech 1986 až 1989 na stránkách *Rudého práva*, ústředním deníku Komunistické strany Československa. Vytyčil si však i za cíl, poukázat na další „patologické jevy“, které byly stranickým vedením spojovány s rozkrádáním, jako například úplatkářství a klientelismus. Zajímalo jej rovněž, za jakých okolností upřednostňovala redakce *Rudého práva* prevenci a kritizovala především nedostatečnou kontrolu vedoucích hospodářských pracovníků, a kdy naopak kladla důraz na kárné a trestněprávní důsledky.

Autor práci rozdělil do šesti kapitol, v nichž většinou dodržel chronologický popis jednotlivých případů. Na úvod diplomant ve stručnosti načrtl pojem rozkrádání z pohledu dobových právních předpisů a následně se soustředil na klíčový dokument osmdesátých let, který se touto problematikou zabýval. Jednalo se Dopis předsednictva ÚV KSČ stranickým orgánům a organizacím k prohloubení účinnosti boje proti porušování zásad socialistické zákonnosti, morálky a disciplíny z února 1983, který byl však širší veřejnosti představen až v dubnu 1986. Autor přitom správně upozornil, že se tento Dopis stal jakýmsi základním referenčním rámcem, ke kterému se vztahovala většina příspěvků – úvodníky, rozhovory či popisy jednotlivých kauz –, pranýřujících široce rozšířený fenomén rozkrádání.

Zatímco třetí kapitola poukazuje na skutečnost, že rozkrádání bylo často umožněno nedostatečnou ochranou „socialistického majetku“ a značnými nedostatky v kontrole, představují následující dvě kapitoly hlavní část diplomové práce. Autor v nich nejprve přiblížil celou řadu „velkých případů“ (s. 46-70) rozkrádání, vybraných stranickým vedením k publikování v *Rudém právu*, a následně to doplnil několika příklady „drobného rozkrádání“ (s. 71-80). V rámci poslední kapitoly pak diplomant porovnal informace z *Rudého práva* s dobovými výzkumy veřejného mínění, které mimo jiné tematizovaly právě otázku postoje občanů k fenoménu rozkrádání, úplatkářství a tzv. bezpracnému obohacování. Nutno dodat, že zde bohužel diplomant ani zdaleka nevyužil nabízené prameny ke komparaci a poslední

kapitola (s. 81-84) tak působí poněkud rozpačitým dojmem. Přitom právě na vzájemném porovnání informačního obsahu *Rudého práva* a materiálů stranické a státněbezpečnostní provenience, popřípadě některých textů z opozičního prostředí, bylo možné analyzovat společenské, politické i sociálněekonomické souvislosti fenoménu rozkrádání. Autor v závěru práce správně konstatoval, že na stránkách *Rudého práva* bylo o problematice rozkrádání referováno značně rozporuplně. Redakce stranického tiskového orgánu tak koncem osmdesátých let sice častěji připouštěla celospolečenské souvislosti fenoménu rozkrádání, neopouštěla však současně závazný stranický výklad, podle kterého nešlo o selhání systému, nýbrž o selhání jednotlivých funkcionářů, popřípadě porušování zásady „Kdo řídí – kontroluje“.

Jaroslav Bruna si dal bezesporu značnou práci s výběrem jednotlivých případů rozkrádání, kterým se *Rudé právo* rozhodlo věnovat pozornost. Vytvořil tak úctyhodný soupis jednotlivých kauz, které nejenže rozdělil do zmíněných kategorií „velkého“ a „malého“ rozkrádání, ale většinou je i chronologicky setřídil, což umožňuje sledovat jistou proměnu jazyka a zejména pak informačního obsahu nabízených textů stranického tiskového orgánu. Škoda jen, že autor tuto proměnu zachytil pouze na případě mimořádné kauzy Stanislava Babinského (s. 51-58).

Přestože je důraz na *Rudé právo* zcela legitimní, práci by bezesporu prospělo, kdyby autor alespoň okrajově zohlednil i jiné materiály – vyšetřovací spisy, hodnocení generální prokuratury, závěry vnitropodnikových kontrol –, s jejichž pomocí by mohl vzniknout podstatně plastičtější obraz zpracovávané problematiky. Zásadní výtku je však nutné směřovat především k tomu, že diplomant nedostatečně zohlednil neopomenutelné informační limity *Rudého práva*. Případy rozkrádání, které byly na jeho stránkách nabídnuty československým čtenářům, byly pečlivě vybrány a sledovaly konkrétní cíl. Autoři jednotlivých úvodníků a konkrétních článků přejímaly podklady bezpečnostních orgánů, prokuratury a soudů, aniž by se blíže většinou zajímali o skutečný průběh daného případu. Politické zadání tak mělo vždy navrch nad životní realitou dané kauzy.

Rozsáhlý soupis jednotlivých případů je bezesporu přínosný a originální, vlastní analýza však zůstala bohužel upozaděna za pouhým anotačním popisem, nezohledňujícím hlubší souvislosti fenoménu rozkrádání. V práci přesto najdeme řadu zajímavých postřehů, dokládajících autorovu interpretační schopnost. Celkový dojem z práce je poněkud ambivalentní. Na straně jedné se vyznačuje značným úsilím zohlednit co nejvíce případů, na straně druhé je zde patrná jistá metodologická nejasnost a přemíra deskripce. Diplomovou práci sice doporučuji k obhajobě, hodnotím ji však jako velmi dobrou až dobrou.

V Praze, 22. května 2016

PhDr. Tomáš Vilímek, Ph.D.
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR